

Strasbourg, 7.6.2016
COM(2016) 377 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kolmandate riikide kodanike integreerimise tegevuskava

1. SISSEJUHATUS

Euroopa ühiskonnad on üha mitmekesisemad ja see protsess jätkub ka edaspidi. Praegu elab ELis 20 miljonit kolmandate riikide kodanikku, kes moodustavad 4 % liidu elanike koguarvust¹. Inimeste liikuvus, mis toimub erisugusel määral ja on tingitud mitmesugustest põhjustest, iseloomustab 21. sajandit nii Euroopas kui ka kogu maailmas, mis tähendab, et ELil tuleb tõhustada oma tegevust nii rändevoogude juhtimisel kui ka kolmandate riikide kodanikke käsitlevas integratsioonipoliitikas².

EL on toetanud liikmesriikide integratsioonipoliitikat juba mitu aastat. 2014. aastal kinnitas justiits- ja siseküsimuste nõukogu uuesti 2004. aastal vastuvõetud **sisserännanute Euroopa Liitu integreerimise poliitika ühised aluspõhimõtted**, milles nähakse kogu ELis ette kolmandate riikide kodanike integreerimise ühine metoodika³. 2011. aastal nägi Euroopa Komisjon ette kolmandate riikide kodanike integratsiooni Euroopa töökava,⁴ milles nõuti tugevdatud ja sidusat integratsioonikäsitlust, mis hõlmab eri poliitikavaldkondi ja valitsemistasandeid. Nende aastate jooksul on paljud liikmesriigid töötanud välja oma siseriiklikest tingimustest sõltuva integratsioonipoliitika ning EL on täitnud mõne poliitikameetme toetamisel olulist rolli.

Hoolimata aga tehtud jõupingutustest läheb kolmandate riikide kodanikel kogu ELis tööhõive, hariduse ja sotsiaalse kaasatuse seisukohast ELi kodanikega võrreldes halvemini⁵. Samas on hiljutised meetmed, mis on võetud eesmärgiga parandada ELi saabuvate kaitset vajavate suurte inimrühmade juhtimist, sealhulgas ümberasustamis- ja ümberpaigutamismeetmed,⁶ toonud esile tõsiasja, et väiksema integratsioonikogemusega liikmesriikidel tuleb töötada välja tõhusad integratsioonistrateegiad.

Peamine viis saavutada Euroopa ühiskondades edaspidi heaolu, jõukus ja ühtekuuluvus, on tagada, et kõikidel õigusega ja õiguspäraselt ELis viibivatel isikutel – olenemata viibimise kestusest – on võimalik selles protsessis osaleda ja anda sellesse oma panus. Ajal, mil diskrimineerimine, eelarvamused, rassism ja ksenofoobia on tõusuteel, kehtib õiguslik, moraalne ja majanduslik kohustus kaitsta ELi põhiõigusi, väärtusi ja vabadusi ning jätkata tööd üldise sidusama ühiskonna nimel. Kolmandate riikide kodanike edukas integreerimine on kõikide liikmesriikide jaoks ühist huvi pakkuv küsimus.

Kui investeerime praegu integratsioonipoliitikasse ressursse ja energiat, siis toetame Euroopa muutmist jõukamaks, sidusamaks ja kaasavamaks ühiskonnaks tulevikus. Euroopa rände tegevuskavas⁷ toonitati vajadust kolmandate riikide kodanikele suunatud tõhusa integratsioonipoliitika järele. Võttes arvesse praeguseid rändeprobleeme ja 6. aprilli

¹ Vt Eurostati andmed (2015).

² Käesolevas tegevuskavas käsitletakse kolmandate riikide kodakondsusega ja ELis seaduslikult viibivate rändajate, sealhulgas pagulaste integreerimist. Selles ei käsitleta ELi liikmesriikide kodanikke, kes on vanemate või vanavanemate kaudu kolmandatest riikidest tulnud sisserändaja taustaga, ega oma vaba liikumise õigust kasutavaid ELi kodanikke ja nende pereliikmeid.

³ Vt Justiits- ja siseküsimuste nõukogu 5.–6. juuni 2014. aasta järeldused http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf.

⁴ Vt KOM (2011) 455 lõplik, 20.7.2011.

⁵ Vt Eurostati andmed: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_overview ja OECD/Euroopa Liit, „Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In“ („Sisserändajate integratsiooni näitajad 2015 – kohanemine“), 2015: <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

⁶ Vt komisjoni aruanded ümberpaigutamise ja ümberasustamise kohta: COM (2016) 165 final; COM (2016) 222 final; COM(2016) 360 final.

⁷ Vt COM (2015) 240 final, 13.5.2012.

2016. aasta teatises⁸ esitatud teavet on nüüd käes hetk, mil vaadata üle kõiki poliitikavaldkondi ja kõiki asjakohaseid osalejaid – sealhulgas ELi, liikmesriike, piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi ning sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone – hõlmav ühine lähenemisviis ja muuta see tugevamaks. Seda toetab ka Euroopa Parlament oma 12. aprilli 2016. aasta resolutsioonis, milles nõutakse muu hulgas kõikide kolmandate riikide kodanike, sealhulgas pagulaste täielikku osalemist ja varast integreerimist⁹.

Nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 79 lõikes 4, võib EL – kuigi integratsioonivaldkonnas kuulub pädevus esmajoonel liikmesriikidele – kehtestada meetmeid, millega stimuleeritakse ja toetatakse liikmesriike oma territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike integratsiooni soodustamisel, ning liit täidab liikmesriikide asjaomase valdkonna meetmete ja poliitika toetamisel, stimuleerimisel ja koordineerimisel olulist rolli. Praegustes tingimustes peavad paljud liikmesriigid tulema toime sarnaste probleemidega ning oma struktuurse toetuse kaudu võib ELi tasand pakkuda lisaväärtust. Käesolevas tegevuskavas esitatakse ühine poliitikaraamistik, mis peaks aitama liikmesriikidel arendada edasi ja tugevdada oma siseriiklikku kolmandatest riikidest pärit rändajatele suunatud integratsioonipoliitikat, ning kirjeldatakse poliitilist, operatiivset ja finantstoetust, mida komisjon annab nende jõupingutuste toetamiseks.

2. INTERATSIOONIGA KAASNEVAD PROBLEEMID JA VÕIMALUSED

Teadusuuringute kohaselt kogevad kolmandate riikide kodanikud takistusi haridussüsteemis, tööturul ja korraliku eluaseme leidmisel¹⁰. Ka töö olemasolu korral ohustab neid vastuvõtva riigi kodanikega võrreldes suuremal määral vaesus või sotsiaalne tõrjutus. Eriti suures vaesusohus on lapsed.

Nagu komisjon märkis oma 7. aprilli 2016. aasta teatises,¹¹ peab riikide majandus- ja sotsiaalpoliitika võtma arvesse ka kolmandatest riikidest pärit rändajate ja pagulaste hiljutist sissevoolu ning eelkõige lähtuma nende kohestest vajadustest ning tööturule ja ühiskonda integreerimisest. Sellest kujuneb mitme liikmesriigi jaoks raske ülesanne, kuid kui kiireks ja edukaks integratsiooniks on olemas õiged tingimused, on tegemist ka võimalusega, eriti muutuva demograafiaga liikmesriikide jaoks. See hõlmab majandusvaldkonda, sest tõendid näitavad, et kui kolmandate riikide kodanikud on hästi ja õigeaegselt integreeritud – alustades varase lõimimisega haridussüsteemi ja tööturule – panustavad nad eelarvesse positiivselt¹².

⁸ Vt COM (2016) 197 final, 6.4.2016.

⁹ Vt Euroopa Parlamendi 12. aprilli 2016. aasta resolutsioon olukorra kohta Vahemerel ja vajaduse kohta töötada välja ELi terviklik rändekäsitlus (2015/2095(INI)).

¹⁰ 2015. aastal oli kolmandate riikide kodanike tööhõivemäär 12,4 protsendipunkti võrra madalam kui vastuvõtva riigi kodanike tööhõivemäär ning eriti madal oli määr naiste puhul. Kolmandatest riikidest pärit rändajad on sageli alahõivatud, ka ülikoolidiplomi olemasolu korral. Haridusteel halvasti edasijõudmise määr on esimese põlvkonna rändajate puhul kaks korda kõrgem (42 %) kui õpilaste puhul, kelle vanemad on sündinud asjaomases riigis (20 %), ning jätkuvalt kõrge teise põlvkonna puhul (asjaomases riigis sündinud õpilased, kelle vanemad on sündinud välismaal) (34 %). 2014. aastal ohustas 49 % kolmandate riikide kodanikest vaesus või sotsiaalne tõrjutus (vastuvõtva riigi kodanike hulgas oli see määr 22 %). 18,2 % noortest kolmandates riikides sündinud elanikest koges tõsist materiaalset puudust. Kolmandate riikide kodanikud elasid asjaomases riigis sündinud elanikest suurema tõenäosusega ülerahvastatud majapidamises.

¹¹ Vt 2016. aasta Euroopa poolaasta: struktuurireformide elluviimisel ning makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamisel ja korrigeerimisel tehtud edusammude hindamine ning määruuse (EL) nr 1176/2011 kohase põhjaliku analüüsi tulemused (COM(2016) 95 final/2).

¹² Vt näiteks OECD, peatükk „*The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries*“ („Sisserände mõju eelarvele OECD riikides“) väljaandes „*International Migration Outlook 2013*“ („Rahvusvaheline rände

Suutmatu kasutada ELis ära kolmandate riikide kodanike potentsiaal oleks tohtu ressursside raiskamine nii asjaomaste isikute endi kui ka üldisemalt majanduse ja ühiskonna jaoks¹³. Mitteintegreerimise kulu ähvardab selgelt osutada suuremaks kui integratsioonipoliitikasse investeerimise kulu.

Individuaalsed integratsioonivajadused on väga varieeruvad, sõltuvalt sellest, mis on isiku ELi tulemise põhjus ja kui kauaks ta siia eeldatavasti jääb, samuti tema oskustest, haridustasemest ja töökogemusest. Kõrgelt kvalifitseeritud kolmandate riikide kodanikud, kes liiguvad majanduslikel eesmärkidel, kasutavad sageli ära tööandjalt saadavat integreerumistuge, näiteks keelekursusi ja töökeskkonna pakutavat võrgustikku. Teistel kolmandate riikide kodanikel ei pruugi sellist toetust olla. Just äsjasaabunud pagulased peavad tulema toime spetsiifiliste probleemidega, nagu kogetud traumadest tingitud haavatavus, dokumentide, sealhulgas kvalifikatsiooniga seotud dokumentide puudumine, tegevusetus enne varjupaigamenetluse alustamist ja selle vältel,¹⁴ kuid ka kultuuri- ja keelebarjääriga ning häbimärgistamisega haridussüsteemis, töökohal ja eluasemeturul, mis ei piirdu üksnes pagulastega.

Meetmeid kolmandate riikide kodanike integreerimise toetamiseks ei tohiks ega tuleks võtta muid haavatavaid või ebasoodsas olukorras rühmi või vähemusi toetavate meetmete kulul. Kolmandate riikide kodanike integratsiooniga arvestamine on – ja peaks olema – lahutamatu osa jõupingutustest ajakohastada ja ehitada kaasavat sotsiaal-, haridus-, tööturu-, tervishoiu- ja võrdõiguslikkuspoliitikat eesmärgiga pakkuda igapäevale sisukaid võimalusi osaleda ühiskonnas ja majanduses. Tulevase Euroopa uue oskuste tegevuskava¹⁵ eesmärk on tugevdada Euroopas inimkapitali ja töölesobivust, aidates seeläbi kaasa ELi üldisele konkurentsivõimele. Samal ajal võivad sihipärased spetsiifilised meetmed vastata konkreetsete kolmandate riikide ränderühmade integratsioonivajadustele, olgu tegemist siis isikutega, kes on saanud hiljuti ja vastavad liitu jäämise nõuetele või kes on viibinud ELis juba mõned aastad¹⁶.

3. SIDUSATE ÜHISKONDADE RAJAMINE

Tõhusa integratsioonipoliitika väljatöötamine nii nende kolmandate riikide kodanike jaoks, kes on saanud hiljuti ja vastavad liitu jäämise nõuetele, kui ka nende jaoks, kes on viibinud ELis pikemat aega, tähendab pikaajalist investeerimist. Tõhusad ja õiglased integratsioonimeetmed nõuavad piisavaid poliitilisi, sotsiaalseid ja finantsinvesteeringuid, mis osutuvad pikas perspektiivis kasulikuks kõikide meie kogukondade jaoks.

Kogemus näitab, et integratsioonipoliitika toimib kõige paremini, kui sellega tagatakse sidusad süsteemid, mis hõlbustavad kõikide ühiskonnaliikmete – kolmandate riikide kodanike

ülevaade 2013“) ja Euroopa Komisjoni poliitikaülevaade „*Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities*“ („Rändeuuringud: tegelikkusega toimetulek ja võimaluste suurendamine“), 2016.

¹³ Vt Majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi avaldatud dokument „[An Economic Take on the Refugee Crisis](#)“ („Pagulaskriis majanduslikust seisukohast nähtuna“).

¹⁴ ELi õiguse, eriti vastuvõtutingimusi käsitleva direktiivi 2013/33/EL ning kvalifitseerumise nõudeid käsitleva direktiivi 2011/95/EL alusel on liikmesriikidel konkreetsed kohustused pakkuda varjupaigataotlejatele algusest peale nõuetekohaseid vastuvõtutingimusi, tagada võrdne juurdepääs tööturule ja hõlbustada juurdepääsu tööle, kui kaitseseisund on antud, samuti kohustus tagada diplomite tunnustamisega seoses võrdne kohtlemine ja spetsiifilised lihtsustusmeetmed.

¹⁵ Vt Euroopa uus oskuste tegevuskava – Koostöö inimkapitali tugevdamiseks ning töölesobivuse ja konkurentsivõime suurendamiseks (COM(2016) 381).

ja kogukondade, kus nad end sisse seavad – osalemist ja võimestamist. See tähendab, et integratsioon peaks ulatuma tööturul osalemisest ja vastuvõtva riigi keele selgeks õppimisest kaugemale: integratsioon on tõhusaim siis, kui see lähtub küsimusest, mida tähendab elamine mitmekesisetes Euroopa ühiskondades.

Euroopa Liit tugineb põhiväärtustele, sealhulgas demokraatialle, õigusriigile ja põhiõiguste austamisele. Euroopa Liidu põhiõiguste hartas on sätestatud mitmesugused integratsiooniprotsessi seisukohalt üliolulised õigused, sealhulgas sõna- ja usuvabadus ning õigus võrdsusele ja diskrimineerimiskeeld. Nende põhiväärtuste mõistmine ja nendega nõustumine on vastuvõttas ühiskonnas elamise ja osalemise hädavajalik tingimus. Samal ajal kaitsevad need õigused ka kolmanda riigi kodanikku ning soodustavad tema kaasamist ühiskonda. Sellega seoses arutas nõukogu kolmandate riikide kodanike integratsiooni 2016. aasta õigusriigialase dialoogi¹⁷ raames, mis kinnitas taas põhiväärtustest juhendumise olulisust ning integratsiooniprotsessi kaesuunalisuse põhimõtte kesksust.

Dünaamiline kaesuunaline integratsiooniprotsess ei tähenda üksnes seda, et kolmandate riikide kodanikelt *eeldatakse* ELi väärtuste omaksvõtmist ja vastuvõtva keele õppimist, vaid ka seda, et neile *pakutakse* sisulisi võimalusi osaleda elukohaks saanud liikmesriigi majanduses ja ühiskonnas.

Kuuluvustunde ja vastuvõtva ühiskonnaga täieliku sideme loomiseks ning sotsiaal-majanduslikult edukate ühiskondade loomiseks on aktiivne osalemine ja võimalus panustada poliitilisse, kultuuri- ja ühiskondlikku ellu vähemalt sama oluline. Sõbralike, mitmekesiste ja kaasavate ühiskondade arendamine on protsess, mis vajab nii kolmandate riikide kodanike kui ka vastuvõtva ühiskonna osalemist. On hädavajalik edendada kultuuridevahelist, sealhulgas religioonidevahelist dialoogi usuliste kogukondade vahel, ning inimõiguste ja Euroopa väärtuste austamist.

4. PEAMISED POLIITILISED PRIORITEEDID JA VAHENDID INTEGRATSIOONI TOETAMISEKS KOGU ELIS

Edukas integratsioon on aegavõttev protsess, mis toimub mitmes poliitikavaldkonnas, nt hariduses, tööhõives, ettevõtluses, kultuuris, ning erisugustes tingimustes. Tuginedes 2011. aasta Euroopa integratsioonikavale, nähakse käesolevas tegevuskavas ette poliitilised prioriteedid ja vahendid, millega toetada nende prioriteetide järgimist.

4.1 Poliitilised prioriteedid

Prioriteetsele kohale tuleb seada konkreetsed meetmed, mis tuleb võtta nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, et tugevdada ja toetada integratsiooni peamistes poliitikavaldkondades.

4.1.1 Lahkumiseelsed/saabumiseelsed meetmed

Kolmandate riikide kodanike toetamine integratsiooniprotsessi võimalikult varases etapis on osutunud eduka integratsiooni ülioluliseks teguriks. Lähtepunkt on võimaluse korral lahkumiseelsed ja saabumiseelsed meetmed, mis on suunatud nii kolmandatest riikidest saabujatele kui ka vastuvõtvale ühiskonnale. Niisugused meetmed võivad tuua kasu üksikisikutele, olenemata nende seaduslikult ELi saabumise põhjustest, kuid eriti olulised võivad need olla pagulaste ümberasustamise ettevalmistamisel. Kuna liikmesriigid peaksid

¹⁷ Vt <http://www.consilium.europa.eu/et/meetings/gac/2016/05/24/>.

täitma oma osa 2015. aasta juuni ümberasustamiskava käsitlevast otsusest,¹⁸ vabatahtlikust humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kavast Türgiga¹⁹ ning ELi-Türgi avalduse kohasest nn üks ühe vastu põhimõttel ümberasustamisest,²⁰ on integratsiooni hõlbustamiseks aina olulisem arendada edasi lahkumiseelseid meetmeid, võttes eriti arvesse ka eelseisvat struktuurset ümberasustamissüsteemi, millest anti teada 6. aprilli 2016. aasta teatises²¹.

Asjaomaste kolmandate riikide kodanike jaoks, eriti töö tõttu või perekondlikel põhjustel tulnute, kuid ka ümberasustatavate pagulaste jaoks võib lahkumiseelne keeleõpe ja tööalane koolitus kiirendada integreerumist nende tulevases keskkonda. Kui lähte- ja sihtriigid on kavandanud lahkumiseelsed meetmed ühiselt, on need osutunud integratsiooni kiirendamisel eriti tõhusaks. Lähte- ja transiidiriikide vaheline koostöö ei ole selles valdkonnas aga endiselt piisavalt edasi arenenud. Oma teatises Euroopa rände tegevuskava alusel uue ELi ja kolmandate riikide partnerlusraamistiku loomise kohta²² teeb komisjon ettepaneku ühtse ja sihipärase käsitlusviisi kohta, et töötada koos liikmesriikidega välja rahastamis- ja muud abivahendid ning koondada mõjud, et luua kolmandate riikidega laiahaardelised partnerlused rände paremaks haldamiseks. Näiteks töötab komisjon koos liikmesriikidega, et tugevdada koostööd teatud kolmandate riikidega eesmärgiga täita kohustused, mis tulenevad 2015. aasta novembris toimunud Valletta rändeteemalisel tippkohtumisel allkirjastatud tegevuskavast,²³ sealhulgas lahkumiseelsete meetmete valdkonnas.

Pagulaste ümberasustamisel on kõige olulisem teha nende sihtriikidesse jõudmisele järgneva integratsiooni hõlbustamiseks järgmist: anda pagulastele teavet ümberasustamisriigi kohta, aidata neil kujundada oma uue elu suhtes realistlikke ootusi, teavitada neid nende õigustest ja kohustustest ning varustada neid keele- ja muude oskustega, mis võivad aidata neil saavutada uues keskkonnas edu.

Tehnoloogia, sotsiaalmeedia ja interneti innovaatiline kasutus peab olema integratsiooniprotsessi kõikide etappide, sealhulgas lahkumiseelse etapi osa. Mõni liikmesriik on töötanud välja veebipõhised vahendid, näiteks telefonirakendused, et teavitada äsjasaabunud varjupaigataotlejaid nende õigustest ja vastuvõtvast ühiskonnast või pakkuda algtaseme keeleõpet või praktilist teavet igapäevaelu hõlbustamiseks.

Samamoodi võivad saabumiseelsed meetmed aidata valmistada vastuvõtvaid ühiskondi ette kolmandate riikide kodanike saabumiseks, aidates luua empaatiat ja mõistmist, et saada üle eelarvamustest ning edendada avatud ja sõbralikku hoiakut. Paljudes liikmesriikides on ümberasustatud pagulasi vastuvõtvates kogukondades juba kasutusel teatud vormis saabumiseelsed meetmed. Näiteks Euroopa Komisjoni kaasrahastatava võrgustiku SHARE raames, mille eesmärk on ühendada Euroopa piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning nende kodanikuühiskonna partnerid, kes on seotud pagulaste ümberasustamise ja integreerimisega, on töötatud välja dokument „Share City Curriculum – A Toolkit for Welcoming, Supporting and Empowering Resettled Refugees“²⁴.

Võttes arvesse ümberasustamisega seotud kohustuste täitmist, annab komisjon liikmesriikidele tõhusate lahkumiseelsete meetmete rakendamisel täiendavat finantstoetust

¹⁸ Vt C(2015) 3560 final.

¹⁹ Vt C(2015) 9490.

²⁰ Vt <http://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

²¹ Vt COM(2016) 197 final, 6.4.2016.

²² Vt teatis Euroopa rände tegevuskava alusel uue ELi ja kolmandate riikide partnerlusraamistiku loomise kohta (COM(2016) 385, 7. juuni 2016).

²³ Vt http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/ACTION_PLAN_EN_pdf/

²⁴ Vt lõpparuanne <http://www.euocities.eu/euocities/news/-Building-a-resettlement-network-of-European-cities-and-regions-SHARE-project-publication-WSPO-A9SHLX>.

ning tõhustab koostööd asjakohaste rahvusvaheliste osalejatega, näiteks Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooniga. Komisjon on teinud ettepaneku anda uuele Euroopa Liidu Varjupaigaametile põhiroll liikmesriikidevahelise parimate tavade vahetamise hõlbustamisel ja jälgimisel, sealhulgas lahkumiseelsete integratsioonimeetmete valdkonnas²⁵.

Komisjon

- algatab projektid, millega toetatakse kohalikele kogukondadele suunatud lahkumiseelseid ja saabumiseelseid meetmeid, sealhulgas prioriteetsetele kolmandatele riikidele keskenduvate ümberasustamisprogrammide raames;
- teeb koostööd liikmesriikidega, et tugevdada muu hulgas La Valletta tegevuskava raames teatud kolmandate riikidega lahkumiseelsete meetmete valdkonnas koostööd.

Liikmesriike kutsutakse üles oma integratsioonipoliitikat tugevdama

- edendada pagulaste ümberasustamise erasponsorlusprogramme,²⁶ et kaasata kohalikud kogukonnad aktiivselt kolmandate riikide kodanike integratsiooniprotsessi;
- kaaluma osalemist mitut sidusrühma hõlmavates pagulaste ümberasustamise projektides, nagu ELi projekt pagulaste ümberasustamise ja vastuvõtmise hõlbustamiseks uue teabe jagamise abil²⁷.
- pakkuma lahkumiseelset teavet, et valmistada inimesed ELi saabumiseks ette, sealhulgas määrates peamistes kolmandates riikides asuvasse saatkondadesse rändeküsimuste kontaktametnikud.

4.1.2 Haridus

Haridus ja koolitus kuuluvad integratsiooni võimsaimate vahendite hulka ning nende kättesaadavaks muutmise ja edendamiseks tuleks tegeleda võimalikult varakult. Põhioskuste omandamine on edasise õppimise alus ning tee tööhõive ja sotsiaalse kaasatuseni.

Sihtriigi keele õppimine on kolmandate riikide kodanike jaoks edukaks integreerumiseks hädavajalik. Keelealaseid integratsiooniprogramme tuleks pakkuda võimalikult ruttu pärast saabumist, need peaksid olema kohandatud iga inimese keelelisele pädevusele ning ühendama keeleõppe muude oskuste ja pädevuste õppimise või töökogemustega. Eriti tuleks püüda tagada, et need kursused jõuavad nii naiste kui ka meesteni.

Kõikidel lastel, olenemata nende perekondlikust või kultuurilisest taustast või soost, on õigus saada haridust, et end edasi arendada. Pagulaste laste haridustel võib olla tekkinud paus või ei ole neil mõnel juhul olnud võimalik üldse koolis käia, mistõttu nad vajavad spetsiaalselt kohandatud tuge, sealhulgas järeleaitamistunde. Õpetajatel on tarvis nende aitamiseks vajalikke oskusi ning üha mitmekesisemaks muutuvates klassides töötamisel tuleb neid toetada, et hoida ära ka koolist väljalangemist ja hariduslikku segregatsiooni.

²⁵ Vt COM(2016) 197 final, 6.4.2016.

²⁶ Erasponsorlusprogrammide raames toetavad kodanikuühiskonna organisatsioonid või üksikisikute rühmad ümberasustamise kulusid ja hoolitsevad koostöös kohalike kogukondadega ümberasustatud pagulaste esmase integreerimise eest.

²⁷ Projekt EU-FRANK: pagulaste ümberasustamise ja vastuvõtmise hõlbustamine uue teabe jagamise abil – ELi rahastatav projekt, mida juhib aastatel 2016–2020 Rootsi migratsiooniamet.

Alusharidus ja lapsehoid on kolmandatest riikidest pärit perede ja laste integreerimisel määravad. Heterogeensetes ühiskondades kooselamise õppimisel ja keelelise pädevuse omandamisel täidab see üliolulist rolli. Investeeringud alusharidusse ja lapsehoiu on osutunud tõhusaks vahendiks, mille abil võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega ning tagada, et kõikidele lastele antakse võimalus realiseerida oma täit potentsiaali.

Vastuvõtva ühiskonna seaduste, kultuuri ja väärtuste mõistma õppimine on kolmandate riikide kodanike jaoks hädavajalik, et saada aru kohustustest, mis on seotud nende uue eluga vastuvõtvas ühiskonnas, ning osaleda selles ühiskonnas aktiivselt. Haridus täidab laste sotsialiseerumises jõulist rolli ning võib edendada kolmandate riikide kodanike ja vastuvõtivate ühiskondade sotsiaalset ühtekuuluvust ja vastastikust mõistmist. Põhjalikumalt tuleks uurida keskkoolides kodanikuõppe alustamise küsimust. Koolides ja kõrgharidusasutustes antava formaalhariduse kaudu toimuva integratsiooni täiendamisel on oluline roll ka mitteformaalsel õppimisel (nt noorteühendused, kultuur ja sport).

Euroopa uue oskuste tegevuskava raames teeb komisjon ettepaneku võtta meetmed eesmärgiga edendada vähete oskustega ja madala kvalifikatsiooniga töötajate oskuste täiendamist, mis võib tuua kasu kolmandate riikide kodanikele²⁸.

Komisjon

- pakub äsja saanud kolmandate riikide kodanikele ja eriti pagulastele programmi „Erasmus+“ veebipõhise keeletee kaudu (pagulastele tehakse kolmeks aastaks kättesaadavaks 100 000 veebipõhiste keelekursuste litsentsi) veebipõhist keeleoskuse hindamist ja keeleõpet;
- toetab vastastikuse õppe üritusi, mis on seotud peamiste poliitikameetmetega, nagu vastuvõtutunnid, oskuste ja keeleoskuse hindamine, saatjata laste toetamine, kultuuridevaheline teadlikkus, akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamine ning integreerumine kõrgemale haridustasemele;
- toetab koolikogukonda kaasava hariduse edendamisel ning rändajatest õppijate konkreetsete vajadustega tegelemisel komisjoni veebiplatvormi [School Education Gateway](#) kaudu;
- kõrvaldab tõkked, mis ei lase kolmandate riikide kodanikest tüdrukutel ja poistel osaleda alusharidussüsteemis, töötades välja alushariduse ja lapsehoiu Euroopa kvaliteediraamistikku, mis hõlmab abi alushariduse ja lapsehoiu valdkonna töötajatele perede konkreetsele olukorrale reageerimiseks;
- toetab Euroopa uue oskuste tegevuskava raames vähete oskustega ja madala kvalifikatsiooniga töötajate oskuste täiendamist.

Liikmesriike kutsutakse üles oma integratsioonipoliitikat tugevdama

- varustama õpetajaid ja koolitöötajaid oskustega, mida on vaja mitmekesisusega toimetulekul, ning edendama rändaja taustaga õpetajate töölevõtmist;
- edendama ja toetama lapsrändajate osalemist alushariduse ja lapsehoiu süsteemis.

²⁸ Vt Euroopa uus oskuste tegevuskava – Koostöö inimkapitali tugevdamiseks ning töölesobivuse ja konkurentsivõime suurendamiseks (COM(2016) 381).

4.1.3 Tööturule integreerimine ja kutseõppe kättesaadavus

Tööhõive on integratsiooniprotsessi keskne osa. Töö leidmine on vastuvõtva riigi majandus- ja ühiskondliku elu osaks saamisel määrava tähtsusega, tagades juurdepääsu korralikule elukohale ja elamistingimustele ning majandusliku kaasatuse. Õigeaegne ja täielik integreerimine tööturule võib lisaks aidata täita ELi kasvavaid vajadusi konkreetsete oskuste järele ning tõhustada elanikkonna ja tööjõu vananemise tingimustes sotsiaalhoolekandesüsteemide jätkusuutlikkust. Õigupoolest on tööhõive tavaliselt kõige olulisem tegur, mis määrab kolmandate riikide kodanike üldise netopanuse eelarvesse²⁹. Ka ettevõtluse toetamine, sealhulgas olemasolevatele mikrolaenu toetusüsteemidele juurdepääsu kaudu, on oluline viis soodustada kolmandate riikide kodanike panust majandusse ja kogu ühiskonda.

Sellel põhjal jäävad kolmandate riikide kodanike tööhõivemäärad enamikus liikmesriikides alla vastuvõtva riigi kodanike keskmist³⁰. Suur hulk kolmandate riikide kodanikke on oma töö jaoks üle kvalifitseeritud ja liiga paljude oskustega või töötavad palkade, töökaitse, teatavates sektorites ilmneva ülemäärase esindatuse ja karjääriväljavaadete seisukohalt ebasoodsamates tingimustes³¹. Eriti väike on naiste tööhõive- ja osalemismäär³² ning seega on hädavajalik pöörata erilist tähelepanu nende tööturule integreerimisele.

Oskuste kinnitamise ja kvalifikatsioonide tunnustamise hõlbustamine on hädavajalik, et tagada inimeste oskuste potentsiaali täielik ära kasutamine. Eriti oluline on see pagulaste puhul, kel ei pruugi olla oma varasemate õpingute ja kvalifikatsioonide kohta dokumentaalseid tõendeid, kelle haridustee võis katkeda või kes ei pruukinud osaleda formaalharidussüsteemis.

16. märtsil 2016 toimunud kolmepoolsel sotsiaaltippkohtumisel³³ esitasid ELi eri valdkondade sotsiaalpartnerid pagulaskriisi kohta ühisavalduse,³⁴ milles rõhutati, kui oluline on pagulaste integreerimine koolitussüsteemi, tööhõivesse ja ühiskonda üldiselt, ning paluti majanduslikke vajadusi arvestades leida oskuste analüüsi ja kinnitamise küsimusele laiahaardeline lahendus.

Isegi kui ELi õiguses on juba sätestatud pagulastele kodanikega samaväärne juurdepääs tööturule, on nende tööturul osalemise hõlbustamiseks jätkuvalt vaja aktiivset tööturupoliitikat, mis oleks nii integreeriv kui ka sihipärane. Komisjon peab kiiduväärseks tõsiasja, et mõni liikmesriik võimaldab oluliselt varasemat juurdepääsu tööturule kui pärast vastuvõtutingimuste direktiivis ettenähtud üheksakuulist tähtaega (nt Belgia, Itaalia, Rumeenia). Samuti peab komisjon kiiduväärseks varjupaigataotlejate tööturule juurdepääsu tingimuste leevendamist (Saksamaa) ning algatusi, millega ühendatakse varjupaigataotlejate

²⁹ Vt Majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi avaldatud dokument: „[An Economic Take on the Refugee Crisis](#)“ („Pagulaskriis majanduslikust seisukohast nähtuna“).

³⁰ Vt Eurostat: „[Migrant integration in the EU labour market](#)“ („Rändajate integreerimine ELi tööturule“), 6. juuni 2016.

³¹ Eurostati tööjõu-uuringu kohaselt töötab üle 40 % kolmandatest riikidest pärit kõrgharitud töötajatest keskmist või madalat oskuste taset nõudvatel ametikohtadel (vastuvõtva riigi kodanike puhul on see osakaal keskmiselt 20 %).

³² 2015. aastal töötas alla poole kolmandatest riikidest pärit naistest, mis on ELi kodakondsusega naiste tööhõivemäärast üle 16 protsendipunkti võrra madalam.

³³ Kolmepoolsel sotsiaaltippkohtumisele kogunevad kaks korda aastas ELi institutsioonide ja ELi sotsiaalpartnerite juhid, et arutada aktuaalseid küsimusi.

³⁴ Vt https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/press-release/files/14.03.16_final_eco_soc_partners_message_refugee_crisis.pdf.

ja pagulaste paigutamine tööhõivevõimalustega (nt Rootsi, Taani, Soome, Portugal, Eesti). Neile arengusuundumustele vaatamata on aga endiselt olemas märkimisväärsed tööturule sisenemist takistavad asjaolud.

Varane integreerimine kutseõppesüsteemi, mis hõlmab suurel määral töökohal toimuvat väljaõpet, võib osutada mõne kolmanda riigi kodaniku jaoks eriti tõhusaks, pakkudes neile võimaluse integreeruda edukalt tööturule ning saavutada kõrgem kvalifikatsioonitase. Komisjon kasutab ära olemasolevaid poliitikaalgatusi ja programme (Euroopa Õpipoisiõppe Liit, Euroopa noortepakt, programm „Erasmus+“, hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegiline raamistik (HK 2020) jne), et edendada kutseõppe ja -koolituse valdkonnas vastastikust õpet ja integratsiooniga seotud paljulubavate tavade jagamist.

Hädavajalik on haavatavate mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noored), sealhulgas noorte kolmandate riikide kodanike varane aktiveerimine ning nende probleemidesse sekkumine, et tagada nende kiire integreerimine haridus-, õpipoisiõppe- ja praktikasüsteemi või tööturule. Komisjon uurib võimalusi parandada olemasoleva noortegarantii raames ning võimaluse korral erasektori osalusel veelgi teavitustegevust, mis on suunatud haavatavatele NEET-noortele, sealhulgas kolmandate riikide kodanikest noortele.

Euroopa uue oskuste tegevuskava raames töötab komisjon välja meetmed ja vahendid, millega toetada kolmandate riikide kodanike oskuste väljaselgitamist ja kvalifikatsioonide tunnustamist³⁵.

Komisjon

- töötab välja veebipõhise kogu, mis hõlmab pagulaste ja kaitse saamise heade väljavaadete korral varjupaigataotlejate tööturule integreerimise paljulubavaid tavadid ning mida liikmesriikide poliitikakujundajad saavad allikana kasutada;
- teeb Euroopa uue oskuste tegevuskava raames järgmist: a) töötab välja oskuste ja kvalifikatsioonide töövahendi, et toetada äsjasaabunud kolmandate riikide kodanike oskuste ja kvalifikatsioonide õigeaegset väljaselgitamist; b) tagab, et Europassi portaali kaudu kogutakse paremat teavet eri riikides järgitavate kvalifikatsioonide tunnustamise tavade ja tehtud otsuste kohta; c) parandab Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku läbivaatamise kaudu kolmandates riikides omandatud kvalifikatsioonide läbipaistvust ja mõistmist;
- pakub konkreetset toetust kolmandate riikide kodanike, sealhulgas pagulaste akadeemiliste kvalifikatsioonide varaseks tunnustamiseks, muu hulgas tõhustades diplomite ja akadeemilise tunnustamise siseriiklike infokeskuste (NARIC) ja vastuvõtukohtade töötajate koostööd;
- käivitab projektid (Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi raames), millega soodustatakse pagulaste integreerimist tööturule, kiirendatud sisenemist tööturule ja kutseõppesüsteemi ning naiste tööturule integreerimist;

³⁵ Vt Euroopa uus oskuste tegevuskava – Koostöö inimkapitali tugevdamiseks ning töölesobivuse ja konkurentsivõime suurendamiseks (COM(2016) 381).

- teeb kindlaks rändajate ettevõtluse soodustamise ja toetamise parimad tavad ning rahastab katseprojekte nende levitamiseks.

Liikmesriike kutsutakse üles oma integratsioonipoliitikat tugevdama

- toetama äsjasaabunud kolmandate riikide kodanike kiirendatud sisenemist tööturule näiteks oskuste ja kvalifikatsioonide varase hindamise, kombineeritud keeleõppe ja töökohal toimuva väljaõppe, konkreetse juhendamise ja mentorluse kaudu;
- kõrvaldama takistused, et tagada pagulastele ja kaitse saamise heade väljavaadete korral varjupaigataotlejatele tõhus juurdepääs kutseõppele ja tööturule;
- hindama, kinnitama ja tunnustama võimalikult kiiresti kolmandate riikide kodanike oskusi ja kvalifikatsioone, kasutades täiel määral ära ELi tasandil olemasolevad vahendid;
- soodustama ettevõtlust kohandatud ettevõtluskoolituse ja mentorluse kaudu ning avades kolmandate riikide kodanikele tavalised ettevõtluse tugistruktuurid.

4.1.4 Juurdepääs põhiteenustele

Juurdepääs adekvaatsetele ja taskukohastele eluasemetele on peamine tingimus, et kolmandate riikide kodanikud saaksid alustada elu uues ühiskonnas, kuid praeguse sissevoolu juures on see suur probleem nii vastuvõtu algetapis kui ka piisavaid tööhõivevõimalusi hõlmavate pikaajaliste majutuslahenduste leidmisel. Kuigi eluasemepoliitika kuulub liikmesriikide pädevusse, toetab komisjon neid nii pagulaskriisist tulenevate koheste majutusprobleemide lahendamisel kui ka rahastuse pakkumisel adekvaatsete ja taskukohaste sotsiaaleluruumide jaoks³⁶. Ka Euroopa Investeeringuspank võib anda toetust, näiteks andes rahalisi vahendeid vastuvõtukeskuste jaoks, ajutiseks majutuseks varjupaiga taotlemise etapis ning varjupaiga saanud kolmandate riikide kodanike pikemaajaliste sotsiaaleluruumide jaoks³⁷.

ELi linnade tegevuskava³⁸ alla kuuluv uus Euroopa integratsiooni ja partnerluste võrgustik (vt punkt 4.2.1) pakub linnadele, liikmesriikidele ja muudele sidusrühmadele raamistikku, et vahetada kogemusi ja parimaid tavasid, mis on seotud mitmekesisuse ja rände linnamõõtmega, sealhulgas geograafilise eraldatuse ja getostumise probleemi lahendamisega, ning selgitada välja kitsaskohad ja konkreetsete meetmed.

Tõendid näitavad, et tervisehädad ja tervishoiuteenuste kättesaamatus võib olla integratsiooni põhjanev ja püsiv takistus, mis mõjutab peaaegu kõiki eluvaldkondi ja kujundab suutlikkust siseneda tööhõive- ja haridussüsteemi, õppida vastuvõtva riigi keelt ja suhelda riigiasutustega. Tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine on hädavajalik just esimeses vastuvõtu etapis, kuid korrapärastele tervishoiuteenustele juurdepääsemisel, võõraste tervishoiusüsteemidega toimetulekul ning tervishoiutöötajatega tõhusal suhtlemisel võivad kolmandate riikide kodanikud puutuda kokku eripäraste probleemidega. Komisjon rahastab projekte, millega toetatakse haavatavatele inimestele, eriti pagulastele tervishoiuteenuste pakkumise parimaid

³⁶ Sotsiaaleluruume võib toetada ajavahemiku 2014–2020 Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide raames.

³⁷ Seni on heaks kiidetud kolm laenu, mis hõlmavad kokku ligikaudu 800 miljoni euro ulatuses laenu rahastamist, et tuua kasu hinnanguliselt 250 000 pagulasele (Saksamaa ja Prantsusmaa, projekti kogukulud on ligikaudu 1,6 miljardit eurot ning lisalaen on praegu hindamisel). Euroopa Investeeringuspank rahastab koos majutusse tehtavate investeeringutega ka pagulastele ettenähtud täiendavaid haridus- ja sotsiaaltoetuse kulusid.

³⁸ Vt http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.

tavasid. Lisaks on komisjon töötanud koos Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse ning Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooniga välja isikliku tervisekaardi, et aidata teha kindlaks kolmandate riikide kodanike tervisealased vajadused ja hõlbustada tervishoiuteenuste osutamist.

Komisjon

- edendab ELi vahendite kasutamist kolmandate riikide kodanike jaoks ettenähtud vastuvõtu-, haridus-, majutus-, tervishoiu- ja sotsiaaltaristute jaoks;
- tugevdab koostööd Euroopa Investeerimispannaga, et pakkuda rahastust äsjasaabunud kolmandate riikide kodanike jaoks ettenähtud ajutiste majutuskohtade ja tervishoiurajatiste jaoks;
- edendab liikmesriikide ja linnade vahelise vastastikuse õppega seotud vahetusi õppekülastuste, vastastikuse hindamise ning majutusprobleemide, sealhulgas geograafilise eraldatuse ja getostumisega seotud parimate tavade jagamise vormis;
- toetab tervisevaldkonna tegevusprogrammi raames haavatavatele kolmandate riikide kodanikele ja pagulastele, sealhulgas naistele, lastele ja eakatele hoolduse pakkumise parimaid tavasid;
- töötab katseprojektina välja tervishoiutöötajate õppemoodulid, mis hõlmavad kolmandate riikide kodanike ja pagulaste tervishoidu, eesmärgiga ajakohastada ja tugevdada esimese astme tervishoiutöötajate oskusi ja võimeid ning edendada kolmandate riikide kodanike ja pagulaste tervishoiu terviklikku käsitlust.

Liikmesriike kutsutakse üles oma integratsioonipoliitikat tugevdama

- tagama integreeritud käsitusviisi, kooskõlastades eluasemepoliitika võrdväärse juurdepääsuga tööhõivele, tervishoiuteenustele ja sotsiaalteenustele ning valdkondadevahelise koostööga, muu hulgas tugevdades kohalike, piirkondlike ja riiklike tasandite vahelist suhtlemist;
- looma tervishoiuasutuste, valitsusväliste ja tervishoiutöötajate organisatsioonidega tihedat koostööd tehes tervishoiuekspertide pädevusvõrgustikud, näiteks pagulaste vaimse tervise, eriti traumajärgse stressi valdkonnas, et ennetada probleeme, tunda need varakult ära ning pakkuda toetust ja ravi.

4.1.5 Aktiivne osalemine ja sotsiaalne kaasatus

Kolmandate riikide kodanike endi kaasamine integratsioonipoliitika kavandamisse ja elluviimisse on hädavajalik, et parandada nende osalemist ja integreerumist. Integratsioon ei seisne üksnes keeleõppes, eluaseme või töö leidmises. See tähendab ka aktiivse rolli täitmist kohalikus, piirkondlikus ja riiklikus kogukonnas, tegelike inimestevaheliste kontaktide arendamist ja säilitamist ühiskondliku, kultuuri-, spordi- ning ka poliitilise tegevuse kaudu.

Integratsioonipoliitika väljatöötamisel ELi, riikide või kohalikul tasandil tuleks pöörata erilist tähelepanu soolistele aspektidele, laste, sealhulgas saatjata ja perekonnast lahutatud laste

olukorrale,³⁹ ning potentsiaalselt haavatavas olukorras isikute olukorrale, sealhulgas soopõhise vägivalda ohvritele ning religioosete ja etniliste vähemuste hulka kuuluvatele isikutele, kes võivad puutuda kokku diskrimineerimise või ebarproportsionaalsete integratsioonitõketega.

Komisjon alustab liikmesriikidega dialoogi eesmärgiga tagada, et kavandatud poliitikas ja rahastamisalgatustes, sealhulgas ELi fondidest kaasrahastatavates meetmetes⁴⁰ arvestatakse soolise mõõtmega ja naissoost rändajate olukorraga seotud probleeme.

Edendades algusest peale vabatahtliku tegevuse, spordi ja kultuuritegevuse kaudu toimuvaid vahetusi vastuvõtva kogukonnaga, muudetakse dialoog ja vastastikune mõistmine hõlpsamaks. See võib tuua kasu nii äsjasaabunud kolmandate riikide kodanike jaoks (pannes neid end tundma uue kogukonna osana ning aidates mõista peamisi väärtusi ja norme) kui ka vastuvõtva ühiskonna jaoks, suurendades aktsepteerimist ja aidates luua sõbralikku hoiakut. Spordiklubid ning noorte- ja kultuuriorganisatsioonid ELis kaasavad juba aktiivselt äsjasaabunud oma tegevusse. Euroopa vabatahtlik teenistus toetab vabatahtlikku tööd näiteks vastuvõtukeskustes. Sellega luuakse varjupaigataotlejate ja noorte eurooplaste vahel sidemeid ning aidatakse varjupaigataotlejatel mõista paremini Euroopa kultuuri ja väärtusi.

Igäüht ELis – olgu tegemist ELi kodanikuga või mitte – kaitseb seadus diskrimineerimise eest, mis toimub rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste tõttu töökohal või tööle juurdepääsemisel, ning diskrimineerimise eest, mis toimub rassilise või etnilise päritolu tõttu haridus- ja sotsiaalkaitseüsteemis ning kaupadele ja teenustele juurdepääsemisel⁴¹. Liikmesriigid peavad tagama nende õiguste jõustamise ning komisjoni ettepaneku suhtes kujundada välja diskrimineerimise, sealhulgas usutunnistuse alusel diskrimineerimise vastu võitlemise raamistik tuleb jõuda varakult kokkuleppele⁴².

Diskrimineerimisega võitlemine ja mitmekesisuse positiivse käsitluse edendamine, samuti võitlemine rassismi, ksenofoobia ja eriti vihakõnega, nii asjakohaste ELi eeskirjade⁴³ kui ka siseriiklike õigusaktide rakendamise ja sihipäraste poliitikameetmete kaudu on ja peaks olema tõhusa integratsioonipoliitika lahutamatu osa.

Komisjon

- käivitab projektid, millega edendatakse kultuuridevahelist dialoogi, kultuurilist mitmekesisust ning Euroopa ühiseid väärtusi kultuuri, filmide ja kunsti kaudu (programm „Loov Euroopa“);
- algatab projektid eesmärgiga edendada sotsiaalset kaasatust noorte ja spordi kaudu (programm „Erasmus+“);

³⁹ Vt komisjoni teatis, milles antakse ülevaade Euroopa rände tegevuskava prioriteetsete meetmete rakendamise olukorrast (COM(2016) 85 final).

⁴⁰ Soolise võrdõiguslikkuse nõuandekomitee (komisjoni juhitud haldusstruktuur) avaldab käesoleval aastal arvamuse soolise aspekti arvestamise kohta Euroopa rände tegevuskavas.

⁴¹ Vt nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ ja nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ.

⁴² Vt ettepanek võtta vastu nõukogu direktiiv, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest (KOM(2008)0426 lõplik).

⁴³ Vt nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega.

- teeb ettepaneku seada Euroopa vabatahtliku teenistuse raames prioriteetsemale kohale tegevus, mis on suunatud pagulaste ja varjupaigataotlejate integreerimisele uutesse vastuvõtvatesse kogukondadesse;
- töötab praktikute jaoks välja käsiraamatud ja töövahendid, mille keskmes on kultuuriteadlikkus ja kultuuriline väljendus, kultuuridevaheline dialoog, kolmandate riikide kodanike aktiivne osalemine vastuvõtvate ühiskondade poliitilises, ühiskondlikus ja kultuurielus ning spordis ning noorsootöö panus;
- käivitab mitmesuguste ELi fondide raames projektid, millega edendatakse osalemist poliitilises, ühiskondlikus ja kultuurielus ning spordis ning sotsiaalset kaasamist hariduse, koolituse ja noorte kaudu; ennetatakse diskrimineerimist, soopõhist vägivalda, rassismi ja ksenofoobiat, sealhulgas vihakuritegusid ja vihakõnet ning võideldakse nendega, ning soodustatakse kogukondade, sealhulgas usukogukondade vahelist paremat mõistmist;
- jätkab tööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga diskrimineerimisvastase direktiivi vastuvõtmise nimel.

Liikmesriike kutsutakse üles oma integratsioonipoliitikat tugevdama

- edendama algusest peale vabatahtliku tegevuse, spordi ja kultuuritegevuse kaudu toimuvaid vahetusi vastuvõtva ühiskonnaga;
- suurendama kolmandate riikide kodanike osalemist kohalikes demokraatlikes struktuurides;
- investeerima projektidesse ja meetmetesse, mille eesmärk on võidelda eelarvamuste ja stereotüüpidega (nt teadlikkuse suurendamise kampaaniad, haridusprogrammid);
- rakendama täiel määral õigusakte, milles käsitletakse võitlemist rassismi ja ksenofoobiaga ning ohvrite õigusi, ning jõustama rangelt võrdset kohtlemist ja diskrimineerimist käsitlevaid õigusakte;
- korraldama kõikidele kolmandate riikide kodanikele kodanikuõppe kursused, mis on võimalus soodustada integreerumist vastuvõtvasse ühiskonda ning edendada ELi väärtuste mõistmist ja austamist.

4.2 Vahendid integratsiooni toetamiseks

4.2.1 Poliitika koordineerimine

Sisserändajate integreerimine on poliitiline prioriteet, mida tuleb järgida nii eri poliitikavaldkondades kui ka eri tasanditel (ELi, riikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil) ning kaasates valitsusvälised sidusrühmad (kodanikuühiskonna organisatsioonid, sealhulgas rahvusvähemused ja rändajate kogukonnad ning usulised organisatsioonid).

Eespool esile toodud probleemide lahendamiseks peaks EL täitma sisserändajate integratsiooni valdkonna eri osalejate ja sidusrühmade koordineerimisel ja nendevahelise suhtluse hoidmisel jõulisemat rolli. Seepärast muudab Euroopa Komisjon praeguse integratsioonialaste riiklike kontaktpunktide võrgustiku⁴⁴ **Euroopa integratsioonivõrgustikuks**, millel on jõulisem koordineeriv roll ja vastastikuse õppe

⁴⁴ Vt <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/the-eu-and-integration/eu-actions-to-make-integration-work>.

mandaat. Komisjon toetab liikmesriikidevahelisi vahetusi, mis toimuvad võrgustiku raames sihipärase õppetegevuse, näiteks õppekülastuste, vastastikuse hindamise, vastastikuse abi ja integratsiooni eri aspekte käsitlevate vastastikuse õppe töötubade kaudu. Võrgustiku raames edendatakse asjaomastes poliitikavaldkondades (tööhõive, haridus, võrdõiguslikkus jne) koostööd riikide ametiasutustega ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude ELi tasandi liikmesriikide võrgustikega.

Alates 2009. aastast pakub Euroopa tasandi integratsioonifoorum⁴⁵ platvormi, kus kodanikuühiskond ja Euroopa institutsioonid saavad arutada integratsiooniprobleeme. Alates 2015. aastast kujunes integratsioonifoorumist **Euroopa rändefoorum**, kus käsitletakse suuremat hulka teemasid, mis on seotud ka rände ja varjupaigaga.

Lisaks käsitletakse rändajate integreerimisega seotud probleeme haridus-, noorsoo-, kultuuri- ja spordivaldkonnas ning tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas tehtava ELi poliitilise koostöö raames. Tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020“ raames on seatud haridus-, tööhõive- ja sotsiaalse kaasatuse valdkonna eesmärgid, millega püütakse jälgida ja edendada struktuurireforme. Kolmandate riikide kodanike integreerimisega seotud tulemusi liikmesriikides on analüüsitud ja jälgitud ka Euroopa poolaasta raames riigiaruannetes ja riigipõhistes soovitusetes, keskendudes tööturule integreerimisele ning haridusele, et edendada paremaid tulemusi ja sotsiaalset kaasatust⁴⁶.

2015. aasta novembris otsustasid nõukogu ja komisjon soodustada hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö 2020. aasta strateegilise raamistiku⁴⁷ ning Euroopa Liidu noorte töökava (2016–2018)⁴⁸ raames kaasava hariduse, võrdõiguslikkuse, võrdsuse, diskrimineerimiskeelu ja kodanikupädevuste edendamise seotud koostööd.

Lisaks on komisjon loonud ELi linnade tegevuskava raames kolmandate riikide kodanike integratsioonile keskenduva partnerluse, mille raames töötavad komisjon, liikmesriigid, linnad ja kodanikuühiskonna esindajad koos välja konkreetset integratsiooni edendamise meetmed. Seda tööd tugevdas komisjoni ja Euroopa linnade vahelise poliitilise ümarlaua korraldamine pikaajalise integratsiooni edendamiseks⁴⁹. Üldine eesmärk on tugevdada korrapärase kohtumiste kaudu dialoogi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ning kodanikuühiskonnaga (sealhulgas rändajate kogukondade ja rahvusvähemuste organisatsioonidega), et arutada integratsioonipoliitikat ja rahastamisküsimusi.

4.2.2 Rahastus

Integratsioonipoliitika edu sõltub strateegilise, kooskõlastatud ja mitmemõõtmelise poliitikaraamistiku ja piisava rahalise toetuse vahelisest suhtest.

EL on toetanud integratsioonimeetmeid sihtotstarbelise rahastuse ja laiemalt vahendite kaudu, mis on suunatud liikmesriikide sotsiaalsele ja majanduslikule ühtekuuluvusele. Eelmise tsükli ajal (2007–2013) kulutati Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondi raames 825 miljonit eurot. Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondi vahehindamine⁵⁰ näitas, et enamikus liikmesriikides ei oleks fondist rahastatud projekte

⁴⁵ Integratsioonifoorumi rajas Euroopa Komisjon partnerluses Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega.

⁴⁶ Vt http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_et.htm.

⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=ET>.

⁴⁸ Vt <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13631-2015-INIT/et/pdf>.

⁴⁹ Vt http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/04/04-05-2016-long-term-management-of-migratory-flows-a-new-partnership-between-the-commission-and-european-cities.

⁵⁰ Vt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0847&from=ET>.

muidu ellu viidud. Mitmes liikmesriigis aitas fond tugevdada ja laiendada valitsusväliste organisatsioonide ja kohalike osalejate integratsioonitegevust ning soodustas integratsiooniprotsessis osalevate sidusrühmade vahelist dialoogi ning ideede ja heade tavade jagamist⁵¹. Lisaks sellele sihtotstarbelisele toetusele tehti ka struktuurifondide raames liikmesriikidele kättesaadavaks olulised summad, et toetada integratsiooniga seotud meetmeid eesmärgiga parandada kolmandate riikide kodanike sotsiaalset kaasatust ning juurdepääsu haridusele ja tööturule. Näiteks Euroopa Sotsiaalfondist kaasrahastati meetmeid, millega jõuti rohkem kui 5 miljoni asjaomase isikuni⁵². See rahastus moodustas siiski vaid osa liikmesriikides tehtud üldisest investeeringust.

Kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel on liikmesriigid eraldanud Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi riiklike programmide raames integratsiooni jaoks 765 miljonit eurot. See summa vähenes veidi möödunud perioodi jooksul, samas kui vajadused on tegelikult suuremad, ning praeguses olukorras osutub see ebapiisavaks, võttes arvesse üldisi investeeringuid, mida liikmesriigid peavad tegema.

Just seda arvestades ütles president Juncker oma 2015. aasta septembris peetud kõnes olukorra kohta Euroopa Liidus,⁵³ et liikmesriigid peavad vaatama uuesti üle oma toetus-, integratsiooni- ja kaasamispoliitika, ning tegi komisjonile ülesandeks uurida, kuidas saaks toetada neid jõupingutusi ELi fondidest. Seejärel selgitasid komisjoni talitused välja mitmesuguste ühiselt hallatavate fondide võimalused toetada integratsiooni ning rolli, mida võiksid täita rahvusvahelised finantsasutused. Komisjon koostas juhenddokumendid, et aidata liikmesriikidel tõhustada asjakohaste ELi fondide strateegilist ja koordineeritud kasutamist, et saavutada kiiremad ja tõhusamad reaalsed tulemused⁵⁴.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames on praegusel programmitöö perioodil liikmesriikide jaoks kättesaadavad märkimisväärsed summad ning on palju võimalusi toetada nende fondide kaudu integratsioonimeetmeid. Eeskätt toetatakse Euroopa Sotsiaalfondist ja Euroopa Regionaalarengufondist sotsiaalset kaasatust, haridust ja tööturuga seotud investeeringuid⁵⁵. Näiteks Euroopa Sotsiaalfondi raames on kõikidele liikmesriikidele kättesaadav 21 miljardit eurot, et edendada sotsiaalset kaasatust, võidelda vaesuse ja diskrimineerimisega; Euroopa Regionaalarengu Fondi raames on liikmesriigid eraldanud 21,4 miljardit eurot. Euroopa Regionaalarengu Fondist on võimalik panustada meetmesse, millega toetatakse investeeringuid tööhõive, sotsiaalse kaasamise ja haridusega seotud taristusse, samuti eluasemetesse, ettevõtete starditoetusse ning linna- ja maapiirkondade puudust kannatavate kogukondade füüsilisse, majanduslikku ja sotsiaalsesse taaselustamisse, muu hulgas linnakeskkonna uuenduslike meetmete programmi kaudu⁵⁶.

⁵¹ Projektides keskenduti peamiselt keeleõppele, kodanikuõppele, tööturule juurdepääsu hõlbustamisele, vahetustele vastuvõtva ühiskonnaga ja kultuuridevahelisele dialoogile, integratsioonipoliitika sidusrühmade suutlikkuse suurendamisele, sealhulgas vahendite ja näitajate väljatöötamisele.

⁵² Muudest vahenditest, näiteks programmist „Erasmus+“, on rahastatud ajavahemikul 2014–2015 üle 200 projekti, mille raames tegeletakse pagulastega või pagulaste kaasamisega seotud probleemidega.

⁵³ Vt http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/docs/synergies_between_amif_and_other_eu_funds_in_relation_to_migrants_en.pdf ja <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=14499&langId=en>.

⁵⁵ Mõlemast fondist on võimalik rahastada ka suutlikkuse suurendamist, head valitsemistava ja VKEde toetusi, mis võib aidata kaasa ka kolmandate riikide kodanike integratsiooni toetamiseks tehtavatele üldistele investeeringutele.

⁵⁶ 2015. aastal avaldas Euroopa Komisjon liikmesriikidele konkreetse juhendi, et võidelda Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide raames marginaliseeritud kogukondade, sealhulgas rändajate haridusliku ja

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist on võimalik toetada integratsiooni prioriteedi „Sotsiaalse kaasatuse edendamine, vaesuse vähendamine ja majandusareng maapiirkondades“ raames, mille eraldised moodustavad kokku 14,4 miljardit eurot ja mis hõlmab töökohtade loomise ning põhiteenuste pakkumise ja sotsiaalset kaasamist edendava tegevuse võimalusi.⁵⁷

Komisjon teeb kõikide asjakohaste sidusrühmadega aktiivselt koostööd eesmärgiga tagada, et kõiki rahastamisvahendeid kasutatakse maksimaalselt ning integreeritud ja strateegiliselt kooskõlastatud viisil. Komisjon edendab sidusa käsitlusviisi tagamiseks osalejate ja fondidega seotud kogemuste vahetamist ning asjaomaste osalejate suutlikkuse suurendamist. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi⁵⁸ komitee kaudu toimub juba praegu süvendatud dialoog ja vastastikune õpe. Teine näide on äsjaloodud Euroopa Sotsiaalfondi riikidevaheline rändealane koostöövõrgustik, mis koondab Euroopa Sotsiaalfondi korraldusasutused, sotsiaalpartnerid ja muud olulised osalejad, et vahetada kogemusi küsimuses, kuidas kasutada parimal viisil Euroopa Sotsiaalfondi rahastust (võttes arvesse ka sünergiat Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondiga) kolmandate riikide kodanike integreerimiseks. Komisjon süvendab jätkuvalt strateegilist dialoogi individuaalsete liikmesriikidega, korraldades erikohtumisi ning esitades kohandatud juhiseid, et maksimeerida olemasoleva rahastuse kasutamist ja uurida olemasolevate programmide pakutavaid lisavõimalusi.

Lisaks julgustab komisjon jätkuvalt liikmesriike, piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi ning sotsiaalpartnereid ja valitsusväliseid organisatsioone kasutama täiel määral ära ELi fondide rakendamise seotud partnerlusmehhanisme⁵⁹. Liikmesriigid peaksid andma organisatsioonidele, eriti uuenduslike meetmetega organisatsioonidele võimalikult laiaulatuslikud võimalused osaleda nende fondide juurde kuuluvate riiklike programmide raames korraldatavates projektikonkurssides.

Komisjon püüab tugevdada liikmesriikidele 2017. aasta eelarveprojekti raames Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist antavat ELi finantstoetust kolmandate riikide kodanike integreerimiseks.

eluasemetega seotud segregatsiooniga. Vt http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf.

⁵⁷ Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames võib Euroopa Merendus- ja Kalandusfond aidata kaasa rändajate sotsiaalsele integratsioonile, pakkudes neile kutsealast väljaõpet ja haridust ning starditoetust, kui nad soovivad saada füüsilisest isikust ettevõtjaks. Fondist võidakse aidata viia ellu ka integreeritud kohaliku arengu strateegiaid, millega võidakse pakkuda mitmesuguseid teenuseid ka rändajatele. Euroopa abifondist enim puudust kannatavate isikute jaoks võidakse toetada põhilise materiaalse abi andmist ja/või sotsiaalse kaasamise meetmeid kolmandate riikide kodanike jaoks, kui nad kuuluvad riigi tasandil määratletud sihtrühma. Programmist „Erasmus+“ antakse liikmesriikidele 400 miljonit eurot, et parandada sotsiaalset kaasatust hariduse kaudu. EL on rahastanud rändajate integreerimist käsitlevaid uuringuid seitsmenda raamprogrammi ja programmi „Horisont 2020“ raames. Nende tulemuste kõige olulisemate järelduste ja kõige olulisemate tähelepanekutega võib tutvuda poliitikaülevaates „Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities“ („Rändeuuringud: tegelikkusega toimetulek ja võimaluste suurendamine“), 2016, lk 51–87.

⁵⁸ Sisejulgeolekufond.

⁵⁹ Kooskõlas komisjoni 7. jaanuari 2014. aasta delegeeritud määrusega (EL) nr 240/2014, millega sätestatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud Euroopa partnerluse käitumisjuhend (ELT L 74, 14.3.2014, lk 1–7).

5. EDASISED SAMMUD

Käesoleva ELi integratsiooni tegevuskavaga sätestab komisjon poliitilised prioriteedid ja vahendid konkreetseks tegevuseks, millega tuleb ELi tasandil toetada liikmesriikide tasandil võetavaid integratsioonimeetmeid, et arendada ja tugevdada integratsioonipoliitikat kogu ELis. Vastupidavamate, sidusamate ja lõppkokkuvõttes tugevamate ühiskondade loomise poole püüdlisel on saanud aeg kõikides valdkondades kiiremalt tegutseda. Komisjon lõimib jätkuvalt sisserändajate integratsiooni, diskrimineerimiskeelu ja kaasamise prioriteetsuse kõikidesse asjakohastesse poliitikameetmetesse ja -valdkondadesse ning ootab sama ka liikmesriikidelt.

Lisaks jälgib komisjon jätkuvalt integratsioonipoliitikat ja selle tulemusi, tuginedes praegustele vahenditele ja näitajatele ning arendades neid edasi, muu hulgas tugevdades veelgi koostööd asjakohaste osalejatega⁶⁰. Selle alusel analüüsib komisjon ka edaspidi kolmandate riikide kodanike integreerimisel saavutatud tulemusi ning esitab vajaduse korral Euroopa poolaasta raames liikmesriikidele suunised⁶¹.

Liikmesriikidel palutakse omalt poolt ajakohastada ja tugevdada käesolevale tegevuskavale tuginedes seaduslikult riigis elavate kolmandate riikide kodanike suhtes rakendatavat integratsioonipoliitikat, võttes arvesse uusi ja edasisi probleeme, ning tagada, et kõik asjakohased poliitikameetmed oleksid suunatud eesmärgile toetada sidusamate ühiskondade loomist. Lisaks peaksid liikmesriigid uurima strateegiliselt, kuidas saaks lisaks integratsiooniga seotud Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi rahastusele suunata Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide ja muude ELi rahastamisvahendite raames õigeaegselt muud asjakohast finantstoetust, et toetada oma integratsioonieesmärke, ning tõhustada sünergiat ja vastastikust täiendavust eri poliitikavaldkondade ja tasandite lõikes.

Komisjon vaatab korrapäraselt üle käesolevas tegevuskavas esitatud meetmete rakendamise ja tehtud edusammud, teeb kindlaks vajalikud lisameetmed ning annab aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

TÄIELIK ÜLEVAADE ELi TASANDIL ETTENÄHTUD MEETMETEST AASTATEL 2016–2017

⁶⁰ Näiteks on EL algatanud koos OECDga ühise rahvusvahelise integratsioonitulemuste võrdluse, mis pakub poliitikakujundajatele kriteeriumid, et siduda oma riigi tulemused muude riikide tulemustega ja teha kindlaks head tavad. OECD / Euroopa Liit, „Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In“ („Sisserändajate integratsiooni näitajad 2015 – kohanemine“), 2015. Edaspidi analüüsitakse integratsioonitulemusi ka kohalikul tasandil. Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet tegeleb praegu rändajate ja nende järeltulijate sotsiaalse kaasamise ja osalemise jälgimisega põhiõiguste seisukohast ning avaldab 2017. aastal suurima kogu ELi hõlmava rändajate ja vähemuste diskrimineerimise, vihakuritegudega seotud ohvristamise ja ühiskondliku osalemise kogemusi kajastava uuringu teise osa tulemused (EU-MIDIS II).

⁶¹ Vt 18. mail 2016 vastuvõetud 2016. aasta riigipõhised soovitusel: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_et.htm.

	ELi tasandi meetmed liikmesriikide toetamiseks	Orienteeruv aeg	Peamised osalejad
Lahkumiseelsed/saabumiseelsed meetmed	Algatada Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi raames tõhusaid lahkumis- ja saabumiseelseid meetmeid toetavad projektid, sealhulgas ümberasustamisprogrammide raames (nt keeleõpe, teave sihtriigi kultuuri ja väärtuste kohta jne).	2016/2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond, kolmandad riigid
	Suhelda liikmesriikidega, et tugevdada Valletta tegevuskava raames teatavate kolmandate riikidega lahkumiseelsete meetmetega seoses tehtavat koostööd.	2016	komisjon, liikmesriigid, kolmandad riigid
	Uus Euroopa Liidu Varjupaigaamet hõlbustab parimate tavade jagamist lahkumiseelsete integratsioonimeetmete valdkonnas.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
Haridus	Pakkuda programmi „Erasmus+“ raames veebipõhist keeleoskuse hindamist ja keeleõpet ligikaudu 100 000 äsjasaabunud kolmanda riigi kodanikule, eeskätt pagulastele.	2016	komisjon
	Toetada riiklike ja piirkondlike omavalitsuste vastastikuse õppe üritusi, mis on seotud vastuvõtutundide, oskuste ja keeleoskuse hindamise, saatjata laste toetamise, kultuuridevahelise teadlikkuse, akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamise ning integreerumisega kõrgemale haridustasemele.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Lua Euroopa poliitikavõrgustikud teadlaste, praktikute, kohalike/piirkondlike otsustajate jaoks, et jagada parimaid tavasid, mis on seotud hiljuti saabunud inimeste integreerimisega formaal- ja mitteformaalse hariduse kaudu.	2017	komisjon
	Kõrvaldada tõkked, mis ei lase kolmandate riikide kodanikest sisserännanud tüdrukutel ja poistel osaleda alusharidussüsteemis, töötades välja alushariduse ja lapsehoiu Euroopa kvaliteediraamistiku, mis hõlmab abi ja toetust alushariduse ja lapsehoiu valdkonna töötajatele sisserännanud perede konkreetsele olukorrale reageerimiseks.	2016	komisjon, liikmesriigid
	Edendada Euroopa uue oskuste tegevuskava raames väheste oskustega ja madala kvalifikatsiooniga töötajate oskuste täiendamist.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Rahastada programmi „Erasmus+“ raames riikidevahelisi projekte ja partnerlusi, et toetada kaasavat haridust, väljaõpet ja noori, keskendudes konkreetset rände ja kultuuridevahelise dialoogiga seotud projektidele.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Analüüsida Euroopa poolaasta raames jätkuvalt kolmandate riikide kodanike integratsiooniga seotud tulemusi.	igal aastal	komisjon
	Toetada veebiplatvormi School Education Gateway abil veebikursuste ja professionaalse arendustegevuse kaudu õpetajaid ja koolitöötajaid küsimustes, kuidas edendada kaasavat haridust ja tegeleda rändajatest õpilaste konkreetsete vajadustega ning pagulaste integreerimisega.	2016	komisjon
	Tööturg kutseõpe ja	Töötada Euroopa uue oskuste tegevuskava raames välja kolmandate riikide kodanike oskuste töövahend, et toetada varjupaigataotlejate,	2016–2017

	pagulaste ja muude kolmandate riikide kodanike oskuste ja kvalifikatsioonide õigeaegset väljaselgitamist.		
	Parandada kolmandate riikide kodanike <u>akadeemiliste</u> kvalifikatsioonide tunnustamist muu hulgas järgmistel viisidel: <ul style="list-style-type: none"> – koolitada vastuvõtukohtade töötajaid, et võimaldada tunnustamismenetluste kiiremat alustamist; – parandada rahvusvahelise kaitse saajate juurdepääsu akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamise menetlustele; – parandada kommunikatsioonikanaleid teabe jagamiseks ENICi ja NARICi keskuste ja asjakohaste sidusrühmade, sealhulgas vastuvõtukohtades haridustegevusega tegelevate valitsusväliste organisatsioonide vahel; – töötada välja volitatud hindajatele ette nähtud töövahend, millega toetatakse pagulaste akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamist. 	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Parandada kolmandates riikides omandatud kvalifikatsioonide läbipaistvust ja mõistmist, vaadates üle Euroopa kvaliteediraamistiku (Euroopa uue oskuste tegevuskava raames vastu võetud ettepanek võtta vastu nõukogu soovitus), mis parandab selle rakendamist ja laiendab selle kohaldamisala nii, et see hõlmab võimalust luua sidemeid maailma muude piirkondade kvalifikatsiooniraamistikega.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Rahastada projekte, millega edendatakse kiirendatud sisenemist tööturule ja kutseõpet (nt oskuste hindamise ja kinnitamise, tööhõivele keskendunud keeleõppe, töökohal toimuva väljaõppe kaudu), pagulaste ja naiste tööturule integreerimist (Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm / Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond).	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Edendada tööturule integreerimisega seotud parimate tavade jagamist olemasolevate võrgustike ja programmide kaudu (avalike tööturuasutuste võrgustik, noortetagatise koordinaatorid, vastastikuse õppe programm ja Euroopa maaelu arengu võrgustik).	2016	komisjon, liikmesriigid
	Töötada välja veebipõhine kogu, mis hõlmab pagulaste ja varjupaigataotlejate tööturule integreerimise paljulubavaid tavaid ja oleks liikmesriikide poliitikakujundajate jaoks allikaks.	2016	komisjon, liikmesriigid
	Science4Refugee: algatus, mille eesmärk on viia teadlase taustaga pagulased ja varjupaigataotlejad kokku sobivate ametikohtadega ELi ülikoolides ja teadusasutustes.	2016–2017	komisjon
	Pakkuda rahastust, et suurendada omavalitsuste ja kohalike ametiasutuste suutlikkust seoses pagulaste vastuvõtu- ja integreerimistavade, keskendudes tööturule integreerimisele.	2016/2017	komisjon, liikmesriigid, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused
	Analüüsida Euroopa poolaasta raames jätkuvalt kolmandate riikide kodanike integratsiooniga seotud tulemusi.	igal aastal	komisjon

	Parandada noortegarantii raames haavatavatele NEET-noortele, sealhulgas rändaja taustaga NEET-noortele suunatud teavitustegevust.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Teha kindlaks rändajate ettevõtluse soodustamise ja toetamise parimad tavad ning rahastada katseprojekte nende levitamiseks.	2016	komisjon, liikmesriigid
	Sotsiaalse innovatsiooni konkurss, et tunnustada toodete, tehnoloogia, teenuste ja mudelitega seotud uuendusi, mis võivad toetada pagulaste ja muude kolmandate riikide kodanike integreerimist.	2016	komisjon, erasektor
	Edendada olemasolevate poliitiliste algatuste ja programmide kaudu (Euroopa Õpipoisiõppe Liit, Euroopa noortepakt, programm „Erasmus+“, Euroopa Sotsiaalfond, programm „Haridus ja koolitus 2010“) kutseõppe ja -koolituse valdkonnas integratsiooniga seotud paljulubavate tavade jagamist ja vastastikust õpet.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, erasektor
Juurdepääs põhiteenustele	Edendada ELi vahendite kasutamist kolmandate riikide kodanike jaoks ettenähtud vastuvõtu-, haridus-, majutus-, tervishoiu- ja sotsiaaltaristute jaoks.	2016–2017	komisjon
	Tugevdada koostööd Euroopa Investeerimispannaga, et pakkuda rahastust äsjasaabunud kolmandate riikide kodanike jaoks ettenähtud ajutiste majutuskohtade ja tervishoiurajatiste jaoks.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, EIP
	Edendada liikmesriikide vahel vastastikust õpet eluasemeprobleemide lahendamise küsimuses.	2017	komisjon, liikmesriigid
	Toetada tervisevaldkonna tegevusprogrammi (2016. aasta töökava) raames haavatavatele kolmandate riikide kodanikele ja pagulastele, sealhulgas naistele, lastele ja eakatele hoolduse pakkumise parimaid tavasid.	2016	komisjon, liikmesriigid, tervishoiu sidusrühmad
	Töötada katseprojektina välja tervishoiutöötajate ja õiguskaitseametnike õppemoodulid, mis hõlmavad kolmandate riikide kodanike tervishoidu, eesmärgiga ajakohastada ja tugevdada esimese astme tervishoiutöötajate oskusi ja võimeid ning edendada üksikisikute tervishoiu terviklikku käsitlust.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, tervishoiu sidusrühmad
Aktiivne osalemine sotsiaalne kaasatus ja	Töötada praktikute jaoks välja käsiraamatud ja töövahendid, mille keskmes on kultuuriteadlikkus ja kultuuriline väljendus, kultuuridevaheline dialoog, kolmandate riikide kodanike aktiivne osalemine vastuvõtivate ühiskondade poliitilises, ühiskondlikus ja kultuurielus ja spordis ning noorsootöö panus	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, hariduse sidusrühmad
	Käivitada projektid, millega edendatakse kultuuridevahelist dialoogi ja Euroopa väärtusi kultuuri, filmide ja kunsti kaudu (programm „Loov Euroopa“).	2016	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Rahastada Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi raames projekte, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike osalemist poliitilises, ühiskondlikus ja kultuurielus.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Rahastada programmi „Kodanike Euroopa“ raames linnade võrgustikku, sõpruslinnade liikumise ja kodanikuühiskonna projekte, mis on	2016–2020	komisjon, liikmesriigid, kohalikud ja

	suunatud kodanike, sealhulgas kolmandate riikide kodanike osalemisele.		piirkondlikud omavalitsused, kodanikuühiskond
	Tegeleda äsja loodud rassismi, ksenofoobia ja muus vormis sallimatusega võitlemise ELi kõrgetasemelise töörühma raames ksenofoobiaga, suurendades teadlikkust ja edendades parimaid ksenofoobsetele tegudele ja kõnele vastuseismise tavasid.	2016 ja edasi	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Edendada Euroopa vabatahtliku teenistuse raames (osa programmist „Erasmus+“) projekte, mis tegelevad pagulaste integratsiooniga.	2016	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Rahastada õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi raames projekte, millega ennetatakse rassismi ja ksenofoobiat, sealhulgas vihakuritegusid ja vihakõnet, ning võideldakse nendega; algatusi, millega luuakse kogukondade vahel suuremat mõistmist ning edendatakse religioonide- ja kultuuridevahelist tegevust ja projekte; ning diskrimineerimisega võitlevaid ELi vabaihendusi.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Luu ühtse kontaktpunktina veebisait, et pakkuda teavet asjakohaste ELi rahastamisvahendite kohta, millega toetatakse projekte ja algatusi, millega edendatakse sallivust ning võideldakse rassismi, ksenofoobia ja diskrimineerimisega.	2016	komisjon
	Rahastada programmi „Erasmus+“ raames projekte eesmärgiga levitada ja kopeerida rohujuure tasandi sotsiaalset kaasamist edendavaid, sealhulgas integratsiooniga seotud häid tavasid.	2016–2017	komisjon
	Töötada poliitikakujundajate ja noorsootöötajate jaoks välja töövahendid, millega käsitletakse noorsootöö ning informaalset ja mitteformaalset õppimise panust integratsioonis.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, hariduse sidusrühmad
	Toetada programmi „Loov Euroopa“ raames riikidevahelisi kultuuri- ja audiovisuaalprojekte, et toetada pagulaste integreerimist.	2016	komisjon, kodanikuühiskond
	Algatada programmi „Erasmus+“ raames projekte eesmärgiga edendada sotsiaalset kaasamist noorte ja spordi kaudu.	2016	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Rahastada Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi raames projekte, et teha varakult kindlaks kolmandate riikide kodanikest inimkaubanduse ohvrid, keskendudes muu hulgas lastele ja saatjata alaealistele, ning neid kaitsta ja integreerida.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
	Jätkata diskrimineerimisvastase direktiivi vastuvõtmise nimel tööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.		
	Teha kindlaks naiste toetamise head tavad ning neid levitada.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kodanikuühiskond
Koordineerimis-, rahastamis- ja järelevalvevahendid	Tugevdada integratsioonialaste riiklike kontaktpunktide võrgustikku ja kujundada see Euroopa integratsioonivõrgustikuks, mis edendab liikmesriikide vastastikust õpet	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Edendada ELi linnade tegevuskava alla kuuluva ja kolmandate riikide kodanike integreerimisele keskendunud partnerlusega koostööd eri	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, kohalikud ja

	juhtimistasandite vahel, sealhulgas piirkondliku ja kohaliku tasandi vahel.		piirkondlikud omavalitsused
	Toetada sihtotstarbelise rahastuse kaudu kohaliku tasandi uuenduslikke meetmeid, sealhulgas linnakeskkonna uuenduslike meetmete programmi raames.	2016–2017	komisjon, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused
	Tõhustada kõikide asjakohaste ELi rahastamisvahendite koordineerimist ja strateegilist kooskõlastamist, et suurendada ELi toetuse mõju kolmandate riikide kodanike üldisele integratsioonile.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Tugevdada asjakohaste ELi fondide raames sihipäraste vahetuste ja külastuste kaudu koostööd riikide vastutavate asutustega.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid
	Tugevdada partnerluse põhimõtet ja vastutuse jagamist arvesse võttes Euroopa Sotsiaalfondi riikidevahelise rändealase koostöövõrgustiku kaudu kõikide oluliste osalejate kaasatust, muu hulgas aidates eri osalejatel vahetada kogemusi seoses Euroopa Sotsiaalfondi rahastuse kasutamisega pagulaste integreerimiseks.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid, muud osalejad
	Arendada edasi tõendusmaterjali integratsiooni kohta ELi tasandil, sealhulgas jälgides integratsiooniga seotud tulemusi kohalikul tasandil.	2016–2017	komisjon, liikmesriigid ka koostöös OECD-ga
	Jälgida kolmandate riikide kodanikest rändajate sotsiaalset kaasatust ja osalemist ühiskonnas põhiõiguste seisukohast.	2016	Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet